

2. Любич О.І. Роль засобів музейної педагогіки в процесі виховання учнів у позашкільних навчальних закладах // Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал: матеріали звіт. наук.-практ. конф. Ін-ту проблем виховання НАПН України за 2013 рік / [За ред. О. В. Сухомлинської, І. Д. Беха, Г. П. Пустовіта, О. В. Мельника; літ. ред. І. П. Білоцерківець]. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. Вип. 4. С. 428 – 429.

3. Караманов О.В. Музейна педагогіка в навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи // *Освіта та педагогічна наука*. 2012. №3 (152). С. 5 – 12.

4. Левітас Ф.Л., Дудар О.В. Елементи музейної педагогіки у системі патріотичного виховання URL: <http://ffre.ru/merrnajgejgernaqas.html> [21.02.2022].

5. Медведєва Є.Б., Юхневич М.Ю. Музейна педагогіка як нова наукова дисципліна: культурно-освітня діяльність музеїв. К.: ВЛАДОС, 1997.

Ремех Т. О., к. пед. н., завідувачка відділу суспільствознавчої освіти,
Інститут педагогіки НАПН України

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

***Анотація.** Державний стандарт базової середньої освіти, в основі якого лежать ціннісні орієнтири та ключові компетентності, визначає зміст та організацію навчання на адаптаційному циклі базового рівня освіти, зокрема в 5 класі. Ключові компетентності як наскрізні для всіх освітніх галузей, мають формуватися всіма предметами. Набуття здобувачами освіти ключових компетентностей, що є результатом навчання, передбачає опанування ними відповідними знаннями, вміннями й ставленнями.*

***Ключові слова:** ключові компетентності, компетентнісний підхід, адаптаційний цикл.*

Нині йде реформування базової ланки середньої освіти на засадах НУШ – затверджено Державний стандарт базової середньої освіти, Типову освітню програму, модельні навчальні програми з предметів і курсів для адаптаційного циклу (5-6 класи) з усіх освітніх галузей, підготовлено підручники для учнів 5 класу.

Процеси, якими наразі охоплена середня освіта, свідчать про кардинальні зміни не лише нормативної бази, а й її змісту та підходів до організації навчання здобувачів освіти. І це стає викликом як для педагогічної спільноти, так і для учнівства.

Державний стандарт базової середньої освіти (далі Стандарт), що є підґрунтям упровадження Нової української школи на базовому рівні середньої освіти, визначає ключові компетентності та наскрізні вміння, що поєднують ключові компетентності та освітні галузі, формулює для кожної освітньої галузі (їх 9) компетентнісний потенціал, базові знання, обов'язкові результати навчання (загальні та конкретні) та орієнтири для їх оцінювання орієнтовані на ключові компетентності.

Провідним у навчанні здобувачів освіти предметів і курсів на базовому рівні середньої освіти визначено компетентнісний підхід, що передбачає спрямування освітнього процесу на формування/розвиток в учнів ключових компетентностей як результату навчання. Таке переорієнтування освіти потребує значних змін у підходах до організації навчання всіх освітніх галузей, зазначених у Стандарті.

У загальному розумінні компетентність є спеціальним шляхом структурована (організована) сукупність знань, умінь, навичок і ставлень, що набувається в навчанні, яка

дає змогу людині визначати (ідентифікувати) і розв'язувати проблеми (незалежно від контексту/ситуації), характерні для певної сфери діяльності. Це вирішальна умова й показник успішності людини в житті взагалі та у професійній діяльності зокрема. У навчанні компетентність – це модель результату освіти, де в учнів формується здатність і готовність ефективно будувати власну діяльність та суб'єктно значущу взаємодію із соціальним оточенням. Основою формування ключових компетентностей виступають особистісні якості учня, його особистий, соціальний, культурний і навчальний досвід, потреби та інтереси, а також знання, уміння та ставлення.

Уроки з предметів/курсів на адаптаційному циклі (зокрема в 5 класі НУШ) мають формувати наскрізні в усіх ключових компетентностях уміння учнів як-от: читання з розумінням, висловлення власної думки усно і письмово, критичне і системне мислення, творче продукування нових ідей, логічне обґрунтування позиції, ініціативність, розв'язання проблем, ухвалення рішень, розуміння ризиків, співпраця з іншими.

За компетентнісного підходу до навчання важливим є залучення знань, здобутих учнями на початковому рівні освіти, їхнього життєвого досвіду, а також реалізація міжгалузевих зв'язків із предметами чи курсами різних освітніх галузей.

Конкретизуємо це на основі громадянської та історичної освітньої галузі. Для реалізації компетентнісного підходу до навчання на уроках із предметів/курсів цієї галузі (як приклади): при розгляді питань відліку часу в історії варто спиратися на знання учнів із математики; при роботі з джерелами інформації, зокрема, текстами, стануть в пригоді знання й уміння учнів із мовно-літературної галузі; при з'ясуванні шляхів пошуку інформації, методів визначення достовірності джерела знадобляться знання й уміння учнів із предметів і курсів інформатичної галузі; при обмірковуванні питань впливу людини на довкілля слід залучити опановані учнями відомості у предметах і курсах природничої галузі; при розгляді питань взаємовідносин людей у суспільстві варто спиратися на те, що учні вже знають і вміють з уроків предметів і курсів соціальної й здоров'язбережувальної галузі; при розгляді історичних пам'яток, пам'ятних місць слід провести зв'язки з тим, що учні опанували в мистецькій галузі, а от говорячи про винаходи людства в різні історичні епохи, можна звернути увагу учнів на те, що про це йшлося/йтиметься на уроках технологій.

Така побудова методичної системи викладання в 5 класі НУШ забезпечить як ефективне набуття здобувачами освіти ключових компетентностей та формування наскрізних умінь, так і реалізацію змісту предметів/курсів, інтегрованим за своєю суттю.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 16.05.2022).
2. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. Ключові компетентності та ключові життєві навички в контексті викликів сучасного світу. Матеріали II Міжнародного симпозіуму освіта і здоров'я підростаючого покоління 24–26 квітня 2018 р. с. 13–18.
3. Пометун О.І. Активне навчання учнів історії та громадянської освіти у контексті запровадження Державного стандарту базової середньої освіти. Український педагогічний журнал. 2021, №4. С.106–113.

Сахновський О. Є., к. іст. н., доцент кафедри методики викладання природничо-математичних дисциплін,